

Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

Προοίμιο

Ο κανονισμός δεοντολογίας της έρευνας του ΔΠΜΣ είναι απολύτως συναρμοσμένος με τις αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας και Καλής Πρακτικής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης και συνακόλουθα το επισπεύδον Τμήμα (Κοινωνιολογίας) όπως και τα συμμετέχοντα Τμήματα (Πολιτικής Επιστήμης και Ψυχολογίας), στηρίζουν το σύνολο των δραστηριοτήτων τους στις οικουμενικά παραδεδεγμένες αρχές και αξίες, δηλαδή τον σεβασμό των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ανθρώπου, την αξιοπρέπεια του προσώπου, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την αξιοκρατία. Προάγουν την κριτική σκέψη και τη δημιουργική έκφραση, συντελώντας στην επιστημονική πρόοδο και την κοινωνική ευημερία.

Άρθρο 1

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Στο πεδίο της έρευνας ισχύει αντίστοιχη θεσμική αρχή με εκείνη της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία διέπει την ανώτατη εκπαίδευση. Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και συνακόλουθα στα, συμμετέχοντα στο ΔΠΜΣ, Τμήματα οι ερευνητές/ερευνήτριες απολαμβάνουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ακαδημαϊκή ελευθερία.
2. Όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που διενεργούν ερευνητικό έργο πρέπει να είναι ενήμερα για τις αρχές της ερευνητικής ηθικής και τους ειδικότερους κανόνες δεοντολογίας που διέπουν το αντικείμενό τους, όπως αποτυπώνονται στον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης, και να συνεργάζονται, υπό συνθήκες αμοιβαίου σεβασμού, με την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας.
3. Η έρευνα, βασική και εφαρμοσμένη, ατομική και συλλογική, πρέπει να προάγει την επιστημονική γνώση, να υποστηρίζει την εκπαιδευτική διαδικασία και να συνδέεται με την αξιοποίηση των επιστημονικών ευρημάτων προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.
4. Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με προσήλωση στην επιστημονική αλήθεια, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου, στην προσωπική αυτονομία, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα των προσώπων, στη διανοητική ιδιοκτησία και στα προσωπικά δεδομένα. Πρέπει να διεξάγεται επίσης με τη δέουσα μέριμνα για τη ζωή, τη φύση και το περιβάλλον.
5. Η προσωπικότητα κάθε ατόμου πρέπει να γίνεται σεβαστή στο ερευνητικό περιβάλλον ανεξαρτήτως φύλου, ταυτοτήτων φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνότητας ή εθνικότητας, θρησκείας,

κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης και ισχύος.

6. Το συμφέρον και η ευημερία των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα υπερισχύουν πάντοτε έναντι του συμφέροντος της επιστήμης και της κοινωνίας. Στην περίπτωση που προκύψει σύγκρουση, προτεραιότητα πρέπει να δίνεται πάντοτε στο άτομο. Οι ερευνητές και οι ερευνήτριες του επισπεύδοντος Τμήματος και των συμμετέχοντων Τμημάτων, όπως και ευρύτερα του Πανεπιστημίου Κρήτης δεσμεύονται από τις οικουμενικά αναγνωρισμένες αρχές της προστασίας της δημόσιας υγείας, της προστασίας του παιδιού και των ευάλωτων ομάδων.
7. Η αξιολόγηση και η πρόσληψη νέων ερευνητών/ερευνητριών θα πρέπει να γίνεται με πρακτικές ουδετερότητας ως προς το φύλο, τις ταυτότητες φύλου και τον σεξουαλικό προσανατολισμό των ατόμων. Στις ερευνητικές δραστηριότητες οι ερευνητές οφείλουν να μην παραγνωρίζουν τη διάσταση του φύλου και να διασφαλίζουν ότι δεν ακολουθούνται ούτε ενισχύονται στερεότυπα του φύλου.
8. Στη δημοσιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων (γραπτές αναφορές, προφορικές ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις) συνιστάται η χρήση γλώσσας που συνάδει με την αρχή της ισότιμης και μη διακριτικής λόγω φύλου αντιμετώπισης όλων. Ο γλωσσικός σεξισμός οποιασδήποτε μορφής αποτελεί απαράδεκτη μορφή διακριτικής μεταχείρισης και πρέπει να αποφεύγεται.
9. Κάθε έρευνα που περιλαμβάνει ανθρώπους πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τις θεμελιώδεις βιοηθικές αρχές: την αυτονομία των προσώπων, την ωφέλεια, τη μη βλάβη και τη δικαιοσύνη.
10. Κάθε έρευνα σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον οφείλει να διεξάγεται με βάση την αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης και να ενισχύει την ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών βιοτεχνολογιών.
11. Καμία έρευνα δεν δικαιολογεί αλλοίωση ή καταστροφή του πολιτισμικού περιβάλλοντος. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να τηρούνται οι παραδεδεδεγμένοι ηθικοί και δεοντολογικοί κανόνες και η κείμενη νομοθεσία που αφορούν την προστασία του.

Άρθρο 2

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Οι ορθές ερευνητικές πρακτικές βασίζονται στις παρακάτω θεμελιώδεις αρχές της επιστημονικής ακεραιότητας:

1. **Αξιοπιστία:** Κάθε επιστημονική έρευνα πρέπει να διεξάγεται με τρόπο που να εγγυάται την αξιοπιστία της, η οποία αντανακλάται στον σχεδιασμό, στη μεθοδολογία, στην ανάλυση και τη χρήση των πόρων και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητά της.
2. **Αμεροληψία / Εντιμότητα:** Όλα τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας πρέπει να δεσμεύονται από την αρχή της έντιμης μεταχείρισης όλων των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, όπως και την τήρηση των αρχών της δικαιοσύνης, της αξιοκρατίας και της αμεροληψίας. Η ανάπτυξη, η διεξαγωγή, ο έλεγχος, η υποβολή εκθέσεων και η παροχή πληροφοριών

σχετικά με μια έρευνα πρέπει να διεξάγονται με διαφανή, δίκαιο, πλήρη και αμερόληπτο τρόπο.

3. *Ίση μεταχείριση:* Όλα τα μέλη της ερευνητικής κοινότητας του Πανεπιστημίου Κρήτης και συνακόλουθα του επισπεύδοντος Τμήματος και των συμμετέχοντων Τμημάτων απολαμβάνουν το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση, αλλά και υποχρεούνται να σέβονται το αντίστοιχο δικαίωμα των άλλων ερευνητών και των συνεργατών τους, χωρίς καμία μορφή άμεσης ή έμμεσης διάκρισης.
4. *Σεβασμός:* Κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε ερευνητικής δραστηριότητας όλα τα εμπλεκόμενα μέλη συμπεριφέρονται με τον προσήκοντα σεβασμό ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων με τα οποία συνεργάζονται, απορρίπτοντας οποιασδήποτε μορφής εξαπάτηση, εξαναγκασμό ή παρενόχληση.
5. *Λογοδοσία και διαφάνεια:* Κάθε ερευνητής/τρια ή ερευνητική ομάδα έχει υποχρέωση να επιτρέπει την πρόσβαση στα πλήρη αποτελέσματα που προέκυψαν από συγκεκριμένο ερευνητικό έργο. Τα πρωτόκολλα της έρευνας, στις γνωστικές περιοχές όπου υπάρχουν, πρέπει να τηρούνται με οποιοδήποτε πρόσφορο και αποδείξιμο τρόπο, ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι επαληθεύσιμα.

Άρθρο 3

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1. Η λογοκλοπή, η ιδιοποίηση ξένου πνευματικού έργου και η με κάθε τρόπο προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ανεπίτρεπτες και υπόκεινται σε κυρώσεις.
2. Κάθε μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας οφείλει να αναφέρεται στην πνευματική συνεισφορά τρίτων προσώπων σε οποιοδήποτε δημοσιευμένο έργο. Αντίθετα απαγορεύεται η συμπερίληψη προσώπου ως δημιουργού ή συνδημιουργού σε έργο στο οποίο δεν εισέφερε προσωπικό πνευματικό έργο.
3. Σε περίπτωση συλλογικού πνευματικού έργου, τα πρόσωπα που έχουν συνεισφέρει στη δημιουργία του πρέπει να αναφέρονται όλα ως συνδημιουργοί, λαμβανομένης υπόψιν της σειράς σπουδαιότητας της συμβολής τους.
4. Αν το πνευματικό δημιούργημα είναι το τελικό εξαγόμενο αμειβόμενου ερευνητικού έργου, που ανατέθηκε μέσω σύμβασης είτε από φορέα του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα, είτε από ιδιωτικό φορέα, τότε πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την τήρηση των συμβατικών υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί μέσω των όρων της σύμβασης.
5. Τα περιουσιακά δικαιώματα του δημιουργού ή εφευρέτη, τα οποία προκύπτουν από την εκμετάλλευση διανοητικής ιδιοκτησίας έργων που παρήχθησαν με μέσα ή με τη χρηματοδότηση του Πανεπιστημίου Κρήτης, αποκλειστικά ή εν μέρει, ενδέχεται να υπόκεινται σε περιορισμούς οι οποίοι θα πρέπει να διερευνώνται κατά περίπτωση. Οι επιμέρους όροι και προϋποθέσεις για τα παραπάνω ρυθμίζονται στον Κανονισμό Διάθεσης Προϊόντων του Ιδρύματος.

6. Όταν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Ιδρύματος και των, συμμετέχοντων στο ΔΠΜΣ, Τμημάτων προβαίνουν σε έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση των αποτελεσμάτων ερευνητικού έργου και κάθε επιστημονικής δημοσίευσης, υποχρεούνται να αναγράφουν το όνομα του Πανεπιστημίου και του εκάστοτε Τμήματος. Επίσης οφείλουν να χρησιμοποιούν επακριβώς και πλήρως τον τίτλο και το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο έχουν εκλεγεί.
7. Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας των μεταπτυχιακών εργασιών και των διδακτορικών διατριβών, που αυτονοήτως συνιστούν πρωτότυπα έργα, ανήκουν αντίστοιχα στον μεταπτυχιακό και στον διδακτορικό φοιτητή/φοιτήτρια.
8. Εφόσον ο μεταπτυχιακός ή διδακτορικός φοιτητής/φοιτήτρια εκδώσει σε οποιαδήποτε μορφή τη μεταπτυχιακή του εργασία ή τη διδακτορική διατριβή, είναι υποχρεωμένος να αναφέρει το όνομα του Ιδρύματος, της Σχολής και του Τμήματος στο οποίο εκπονήθηκε. Το ίδιο πρέπει να γίνεται και στην περίπτωση των κάθε είδους επιστημονικών δημοσιεύσεων.
9. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους πνευματικών έργων τρίτων προσώπων (βιβλίων, άρθρων, εργασιών, κ.λπ.), καθώς και η μετάφραση, η διασκευή ή η απομίμησή τους, χωρίς την άδεια του δημιουργού τους. Η απαγόρευση αυτή ισχύει ανεξάρτητα από τη μορφή αναπαραγωγής (έντυπη, ψηφιακή κ.λπ.).
10. Από την παραπάνω απαγόρευση εξαιρείται η αναπαραγωγή άρθρων ή σύντομων αποσπασμάτων έργου ή έργου των καλών τεχνών, εφόσον γίνεται αποκλειστικά για τη διδασκαλία ή τις εξετάσεις και δεν εμποδίζει την κανονική εκμετάλλευση. Η αναπαραγωγή πρέπει να συνοδεύεται από την ένδειξη της πηγής και του ονόματος του δημιουργού.
11. Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται εκτενή αποσπάσματα από έργο τρίτου αυτή η χρήση πρέπει να δικαιολογείται από τον σκοπό της έρευνας, που μπορεί να συνίσταται σε επισκόπηση ή ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.

Άρθρο 4

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης, κατά την εκπλήρωση της συνταγματικής αποστολής του και του καθήκοντός του ως ΑΕΙ ενεργεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας (συμπεριλαμβανομένων όλων των μελών των, συμμετέχοντων στο ΔΠΜΣ, Τμημάτων Κοινωνιολογίας, Πολιτικής Επιστήμης και Ψυχολογίας), που συλλέγουν και επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεσμεύονται από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εθνική νομοθεσία να λαμβάνουν υπόψη τις οδηγίες και αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) και να ενεργούν με σκοπό την προστασία της ιδιωτικής ζωής των ενδιαφερόμενων προσώπων, καθώς και την προστασία της προσωπικότητάς τους.
2. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, και τα μέλη

της πανεπιστημιακής κοινότητας δεσμεύονται να εφαρμόζουν τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν και να αποδεικνύουν ότι η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων γίνεται σύμφωνα με τους πιο πάνω κανόνες. Τα κατάλληλα μέτρα περιλαμβάνουν ενδεικτικά τη χρήση ψευδωνύμων, κωδικών ή άλλων μεθόδων που αποκλείουν εντελώς την ταυτοποίηση των συμμετεχόντων προσώπων, στον βαθμό που η ταυτοποίηση δεν είναι αναγκαία για τους σκοπούς της συγκεκριμένης επεξεργασίας, καθώς και την πρόσβαση μη εξουσιοδοτημένων προσώπων.

3. Το προσωπικό των, συμμετέχοντων στο ΔΠΜΣ, Τμημάτων Κοινωνιολογίας, Πολιτικής Επιστήμης και Ψυχολογίας που εκτελεί την επεξεργασία για λογαριασμό του ΔΠΜΣ και του Ιδρύματος οφείλει να χειρίζεται τα προσωπικά δεδομένα αποκλειστικά για τους σκοπούς της επεξεργασίας και με τα μέσα επεξεργασίας που καθορίζει το Πανεπιστήμιο, τηρώντας τις ίδιες αρχές και διατάξεις όπως αναφέρονται στην παρ. 1 του παρόντος. Οποιαδήποτε επεξεργασία των δεδομένων για άλλους σκοπούς, ακόμη και παρεμφερείς, απαγορεύεται.
4. Τα συστήματα φύλαξης και επεξεργασίας δεδομένων πρέπει να είναι ασφαλή και σύγχρονα. Οι βασικές αρχές που οφείλουν να ενσωματώνουν όλα τα ασφαλή συστήματα είναι η εμπιστευτικότητα, η ακεραιότητα και η διαθεσιμότητα:
 - (i) Εμπιστευτικότητα: Τα δεδομένα πρέπει να μπορεί να παραμένουν εμπιστευτικά και να μην διαρρέουν. Είναι απαραίτητο να ελέγχεται η πρόσβαση στα δεδομένα ώστε αυτή να γίνεται μόνον από εξουσιοδοτημένα άτομα, καθώς επίσης και να λειτουργούν μηχανισμοί οι οποίοι θα ελέγχουν τη δημιουργία αντιγράφων και θα καταγράφουν όλες τις προσπελάσεις στα δεδομένα.
 - (ii) Ακεραιότητα: Το σύστημα πρέπει να εγγυάται την ακεραιότητα των δεδομένων, δηλαδή θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι τα δεδομένα δεν έχουν αλλάξει με παρέμβαση χωρίς εξουσιοδότηση. Εάν έχει γίνει κάποια αλλαγή, θα πρέπει αυτή να μπορεί να ανιχνευθεί.
 - (iii) Διαθεσιμότητα: Το σύστημα πρέπει να είναι διαθέσιμο στους χρήστες όταν το χρειάζονται. Εάν ένα σύστημα παύει να είναι διαθέσιμο, όπως στην περίπτωση βλάβης ή κακόβουλης ενέργειας, πρέπει να μπορεί να επανέλθει σε κανονική λειτουργία σε εύλογο χρονικό διάστημα, ή και να υποκατασταθεί όσο χρειάζεται, μέσω εναλλακτικού συστήματος διαθέσιμου λειτουργία.

5 Στην περίπτωση βιντεοσκόπησης των μαθημάτων, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/φοιτήτριες πρέπει να γνωρίζουν αν οι κάμερες είναι ενεργές, είτε για απευθείας μετάδοση είτε για μαγνητοσκόπηση και ανάρτηση πανεπιστημιακών μαθημάτων/παραδόσεων στο διαδίκτυο. Εφόσον μεταπτυχιακός φοιτητής/φοιτήτρια δεν επιθυμεί την επεξεργασία των δεδομένων εικόνας και φωνής του/της μέσω βιντεοσκόπησης και ηχογράφησης κατά τη συμμετοχή του/της στο μάθημα, θα πρέπει να παρέχεται εναλλακτικός τρόπος συμμετοχής και να υπάρχει μέριμνα ώστε να μη γίνει μετάδοση της φωνής του/της με οποιονδήποτε τρόπο.